

Verksamhetsberättelse

Redovisning av Umeå kommuns pensionärsråds arbete under 2020

Dokumentnamn: Redovisning av Umeå kommuns pensionärsråds arbete 2020		
Dokumentansvarig: Emil Fridolfsdahl, Socialtjänstens kansli		Dokumentdatum: 2021-02-15
Godkänd av: Umeå kommuns pensionärsråd	Version: [1.0]	Reviderad:

Umeå kommuns pensionärsråd (UPR) arbetar med och tar tillvara äldres rättigheter i Umeå kommun och arbetar utifrån ett medborgar- och demokratiperspektiv. Rådet fokuserar på samhällsfrågor och verksamheter i kommunen som berör äldre.

UPR är ett forum för medborgardialog mellan företrädare för pensionärsorganisationerna och förtroendevalda i kommunstyrelsen och berörda nämnder. Rådet är initierande och rådgivande och fungerar som en remissinstans i frågor som berör målgruppen äldre. Rådet ska komma in i ett tidigt utrednings- och planeringsskede, i genomförandet och vid uppföljning. Goda exempel inom olika verksamhetsområden lyfts fram och sprids internt och externt.

Representation 2020

Rådet har beslutat om att ha öppna sammanträden. I snitt har antalet deltagare inklusive föredragande varit 28 personer per möte under året. Följande representanter från pensionärsorganisationerna och politiker från kommunstyrelsen och nämnderna har varit valda som ledamöter och ersättare i Umeå kommuns pensionärsråd 2020:

<i>Pensionärs- organisationer:</i>	<i>Ordinarie</i>	<i>Ersättare</i>
PRO	Britt Jakobsson, vice ordförande, Curt Wiklund, Anna-Lisa Johansson, Christer Hansson	Ann Svanberg, Bertil Holmberg
SKPF	Barbro Kjellberg, Bengt Roukus, Sven-Olov Andersson	Sten Biström, Gunvi Lundgren
SPF Seniorerna	Roger Näslund, jan-okt Christer Fredriksson, okt-dec Marianne Rova	Elisabeth Bjuhr
RPG	Per Martin Jonasson	jan-feb Gun Granberg mar-dec Jan Appelblad
Finska klubben	Jan-feb Jaakko Honkanen, feb-dec Eija Salomäki	Veijo Rajala
Demens- föreningen	Jan-feb Irene Sixtensson, feb-dec Birgitta Lindkvist	Jan-feb Birgitta Lindkvist, feb-dec Christer Fjälkebrandt

Politisk representation:

Äldrenämnden	Carin Nilsson (S), ordförande Lotta Holmberg (M)	Åsa Bäckström (V) Marianne Normark (L)
Tekniska nämnden	Håkan Johansson (S)	Marianne Löfstedt (M)
Byggnadsnämnden	Ulrik Berg (M)	Mattias Sehlstedt (V)
Kulturnämnden	Helena Smith (S)	Fredrik Elgh (C)
Fritidsnämnden	Ari Leinonen (S)	Lennart Johansson (M)
Kommunstyrelsen	Tomas Wennström (S)	Veronica Kerr (KD)

Arbetet under året

UPR har haft ett sammanträde under våren och tre sammanträden under hösten. Sammanträdet i februari var fysiskt, annars har sammanträdena skett digitalt med anledning av covid-19. Olika ämnen som berör äldre och sträcker sig över kommunens olika verksamhetsområden har behandlats. Ett årshjul med aktuella och återkommande punkter används. UPR har haft representanter i en referensgrupp under 2020 gällande utformningen av ett hus för äldre, "Huset på torget" (tidigare Turistbyrån) på Renmarkstorget. Med anledning av corona-pandemin 2020 hann arbetet med huset och därmed också referensgruppen aldrig komma igång under året.

Corona-pandemin

Året har på olika sätt präglats av covid-19 och de konsekvenser som pandemin har fört med sig. Representanterna i rådet har vid ett flertal tillfällen fått information om smittläget i kommunen samt om vilka åtgärder man har vidtagit inom äldreomsorgen. Rådet har diskuterat besöksförbud, hygienrutiner, och olika sociala problem som har ökat eller förvärrats med tanke på de svåra omständigheter som många har levt i under 2020. I början av hösten beslöt rådet att gå över till digitala möten för att reducera risken för smittspridning. Övergången har för det mesta gått bra, samtidigt som flera har påpekat att digitala möten inte fullt kan ersätta fysiska möten.

Övergripande planer och remisser

Övergripande planer redovisas till UPR som ofta fungerar som remissinstans.

- Kollektivtrafikprogrammet var planerat att skickas ut till UPR under hösten 2020 men blev återremitterat från tekniska nämnden och därmed försenat.

Utöver det har det inte inkommit några remisser till UPR under året.

Arbete för ökad hälsa, trygghet och säkerhet

Under året fick UPR ta del av olika ämnen med fokus på hälsa, trygghet och säkerhet.

Fysisk aktivitet och rörelserikedom för seniorer

Utvärdering av 2019 års användning av medel och aktiviteter samt plan för fysisk aktivitet 2020
Rörelserikedom för seniorer redovisades i februari. Syftet med satsningen är att personer över 65 år ska kunna bo kvar i sina egna hem med bibehållen livskvalitet.

Kultur för seniorer

Kommunens satsning på Kultur för seniorer 2019 redovisades för pensionärsrådet. Äldrenämnden och kulturnämnden har haft en gemensam satsning för att minska tröskeln till kulturupplevelser för seniorer.

Vinterväghållning

Även detta år gavs information från gatudriftschefen om plogning, snöröjning och halkbekämpning i kommunen. Under året har vinterväghållningen flyttat fokus mot att hålla vägar öppna på morgnar och dagar. Information gavs även om hur man som medborgare kan felanmäla bristfällig snöröjning, plogning eller halkbekämpning.

Centrum mot vålds arbete för målgruppen äldre

I september fick UPR information om hur socialtjänsten och centrum mot våld arbetar för att förebygga våld mot äldre. Det kan gälla våld i många olika former, till exempel: våld mellan brukare, våld mellan personal och brukare och våld i nära relationer. Även om det finns mycket arbete kvar att göra så har det börjat växa fram en större medvetenhet om våldsutsatthet bland äldre jämfört med tidigare år.

Trygghetslarm

På sammanträdet i december informerades pensionärsrådet om trygghetslarm och annan trygghetsskapande teknik i kommunen, t.ex. GPS-larm och olika typer av rörelselarm.

Budgetäskande och budgetförslag

På våren ges UPR information om äldrenämndens budgetäskande och budgetförslag, för att i ett tidigt skede kunna påverka beslutsfattandet. I början av hösten ges information om budgetförslag och när året är slut redovisas årsbokslutet.

Äldrenämndens årsbokslut 2019

I februari informerades om äldrenämndens årsbokslut för 2019. PRO lämnade in en skrivelse med ett antal frågor kopplat till årsbokslutet.

Äldrenämndens ekonomiska situation

På sammanträdet i september informerades UPR om äldrenämndens ekonomiska situation. Minskade och uteblivna insatser under 2020 har tillsammans med annonserade statliga satsningar på äldreomsorgen påverkat äldreomsorgens ekonomi mot ett överskott.

Äldrenämndens uppdragsplan och budget 2021

På grund av att kommunens budgetprocess blev förskjuten till hösten så fick även UPR information senare än normalt. Rådet fick information budget, uppdragsplan och några av de statsbidrag som har inrättats under året. Staten har bland annat skjutit till medel till äldreomsorg för flera år i en satsning som kallas Äldreomsorgssatsningen. För Umeå kommuns del rör det sig om cirka 40 miljoner kronor, som fördelas på exempelvis ökad bemanning, kompetensutveckling och preventivt arbete.

En annan statlig satsning är äldreomsorgslyftet, vars syfte är att höja kompetensen i kommunal vård och omsorg. Satsningen digitalt först är fortfarande prioriterad. Nya uppdrag från äldrenämnden till förvaltningen inkluderar en utredning om att skapa ett boende för yngre personer med demenssjukdom, en översyn av arvoderad anhörigvård, med flera.

Kvalitets- och utvecklingsarbete inom äldreomsorgen

Inom äldreomsorgen bedrivs olika kvalitets- och utvecklingsprojekt. Det kan vara kommunfullmäktige som gett nämnden ett särskilt uppdrag eller det kan vara egeninitierande utvecklingsprojekt.

Äldreomsorgsdirektörens månadspuls

Äldreomsorgsdirektören redovisar den månadsuppföljning som äldrenämnden får ta del av en gång i månaden. Varje månad sammanställs en månadsrapport och som beskriver till exempel inre kvalitet, dvs. sjukfrånvaro och antal samordnade planerade planer (SIP) vid utskrivning från sjukhuset samt det förbättringsarbete som pågår. I samarbete med Sunt arbetsliv görs ett arbete som syftar till att äldreomsorgen ska vara en attraktiv arbetsplats med god arbetsmiljö och en hållbar sjukfrånvaro över tid. Pågående förbättringsprocesser handlar om att förbättra anställningsprocessen. Syftet har varit att frigöra administrativ tid från chefer så att de kan fokusera på kärnverksamheten. Inom området digitalisering och välfärdsteknik pågår omvärldsspaning och olika lösningar testas på boenden. Bland annat följs medicingivare upp, och nämnden får även information om hur man arbetar med så kallade trygghetskameror. En förstudie om E-inköp innebär att brukare och med hjälp av personal kommer att kunna beställa matvaror med hjälp av en surfplatta som sedan levereras hem.

Förändrat arbetssätt HSL inom Vård- och omsorgsboende

Inom vård- och omsorgsboende har man under året börjat med ett nytt arbetssätt på Lundagård. I korthet innebär det nya arbetssättet att patienter ska ha en fast vårdkontakt för mer kontinuitet, en så kallad kontaktsjuksköterska. Denne ska ha ett övergripande ansvar och vara en kontaktpunkt både för patient och närstående.

Förändrat arbetssätt inom den kommunala hemtjänsten

Från hemtjänsten informerade man om ett nytt personcentrerat arbetssätt med så kallat kontaktmannaskap och fasta ruttor i besöksplaneringen. Kontaktmannaskapet innebär att varje brukare får två kontaktpersoner som planeras in så att brukaren får besök av en kontaktperson varje vardag. Varje brukare och dess kontaktpersoner är tilldelade en fast rutt, vilket bidrar till kontinuitet och underlättar besöksplanering.

Frågor som särskilt uppmärksammats under året

Frågor som särskilt uppmärksammats under året kan vara ett beslut som innebär större förändringar, särskilda skrivelser och frågor.

Aktuellt från styrelser och nämnder

Under hösten 2020 fick pensionärsrådet information från ordförande om att ett reviderat reglemente för UPR håller på att arbetas fram. Företrädare för pensionärsorganisationerna underströk att det är viktigt att de är delaktiga i den processen. Äldrenämnden meddelade att man planerar att bygga flera nya särskilda boenden, både på västra Teg och på Haga, samt att man ser över och renoverar hemtjänstlokaler i samarbete med tekniska nämnden. Fritidsnämnden informerade om nämndens och många föreningars besvärliga ekonomiska läge som en följd av pandemin. Tekniska nämnden berättade om vinterväghållning och att man arbetar på att ta fram en intern kompetensförsörjningsplan.

Matvaruinköp på internet

UPR informerades i februari om en förstudie för att möjliggöra matinköp över internet för seniorer. Tanken är att frigöra mer tid för hemtjänstpersonal att tillgodose brukares sociala behov genom att planera matinköp och beställa mat över internet. Den tid som blir över kan exempelvis läggas på att personal och brukare tar en promenad tillsammans.

”Huset på torget”

Information om planer på att inrätta ett hus för äldre togs upp på UPR:s sammanträde i februari. Den gamla turistbyrån på Renmarkstorget eller ”Huset på torget” – som är arbetsnamnet – föreslås bli en plats dit seniorer kan vända sig för vägledning och rådgivning. Tanken är även att lokalen ska kunna demonstrera teknik som äldre kan ha nytta av i hemmet och råd om hur man kan fortsätta att leva ett självständigt liv.

Hemlöshet bland äldre

På mötet i september fick pensionärsrådet information om hur kommunen, och specifikt socialtjänsten, arbetar för att förebygga hemlöshet. Kommunen har bland annat tagit fram en handlingsplan mot hemlöshet. En utmaning är att det saknas tillförlitlig lokal statistik för hemlöshet i kommunen, varför det planeras en mätning av hemlösheten i Umeå kommun.

Basutbildning och språkombud

En kortare skriftlig information om vad äldreomsorgens basutbildning omfattar och om språkombud skickades ut till UPR inför septembersammanträdet.

Minoritetsarbetet

På sammanträdet i november gavs UPR information om hur den samiska respektive finska samordnaren arbetar med minoritetsfrågor. Pensionärsrådet fick exempel på hur samråd med den samiska respektive sverigefinska minoriteten kan gå till, samt hur preventionsarbetet och arbetet på Ersboda vård- och omsorgsboendes finskspråkiga enhet fortskrider.

Kommunikationsinsatser för seniorer

Pensionärsrådet fick information och tillfälle att ställa frågor om hur kommunen arbetar med kommunikation med Umeås seniorer. Frågor som behandlades var olika broschyrer, hur man når ut till seniorer som inte har tillgång till digital teknik, samt hur man arbetar med sociala medier ur ett integritetssperspektiv.

Förfrågningsunderlag LOV

UPR fick i september information om ett nytt förfrågningsunderlag enligt Lagen om Valfrihetssystem (LOV) inom kommunens hemtjänst. Det nya förfrågningsunderlaget har en annan geografisk uppdelning än det tidigare. De privata hemtjänstföretagen har även möjlighet att uppge om de kan utföra hemtjänstinsatser på de nationella minoritetsspråken när de ansöker om att få ansluta sig till LOV-upphandlingen.

Avgiftshöjningar

En fråga som har uppmärksammats under året och som pensionärsrådet gavs information om i december är de avgiftshöjningar som genomfördes i slutet av 2019. Företrädare för pensionärsorganisationerna och nämnder frågade verksamhetschefen för Utredning äldre om det finns personer som har av sagt sig insatser på grund av högre avgifter. Svaret de fick var att utifrån den statistik som då fanns tillgänglig, så kunde verksamhetschefen inte se att någon hade av sagt sig alla sina insatser på grund av högre avgifter. Det fanns dock vissa som hade pausat sina insatser på grund av covid-19.

Carin Nilsson (S)

Ordförande

Britt Jakobsson, PRO

Vice ordförande